

Dragi čitatelji,

Rasprava okruglog stola na nedavno održanom simpoziju Maziva 2003. bila je usmjerena problematici zaštite okoliša s posebnim osvrtom na učinke zakonskih propisa, kao i restrikcija, graničnih vrijednosti i zabrana koje se uvode propisima i zakonima. Razmišljajući o spomenutoj problematici moramo svakako polaziti od neosporne činjenice da moramo uložiti sve snage i trud, a s tim vezano i razumne troškove održanja čistog i zdravog okoliša.

Iskustva iz prakse u inozemstvu, ali i kod nas, uče nas da se susrećemo s brojnim primjerima neracionalnog, neučinkovitog, pa i neutemeljenog pretjerivanja i nadmetanja, čak i licitiranja zahtjevima i vrijednostima pojedinih kriterija. Poznati su nam primjeri koji pokazuju da novi propisi restrikcija, zabrana i graničnih vrijednosti ne vode uvijek do veće zaštite okoliša i radnog prostora. Oni također vode i do usporavanja razvoja. Opće je poznato (ne samo u Europi i Hrvatskoj) da pojedine odredbe i zakoni pokazuju u praksi slabe točke i nedostatke. Izdvojit ću samo neke zaključke i razmatranja, koja se mogu primijeniti i na Hrvatsku. To vrijedi za:

- Nekritički i dogmatski prijenos zahtjeva za brzo biorazgradljiva sredstva za obradbu metala koji se miješaju s vodom. Ti zahtjevi imaju štetan učinak i stoje u proturječnosti s propisom o smanjenju otpada.
- Odredbe države i pravni propisi za okoliš za tvari koje ugrožavaju vodu imaju i mogu imati kontraproduktivni učinak. Davanje prednosti sredstvima za obradbu metala koji su brzo biološki razgradljivi rezultira povećanom količinom rabljene emulzije i povećanjem troškova.
- Smjernica EZ za biocide posebno je dojmljiva za neprimjerno donošenje odredbe. Opravdan je strah da ovakav napor neće donijeti nikakve koristi u poboljšanju zdravlja i okoliša. Donesena je, naime, odredba za ograničenje uporabe jednog poznatog i dokazanog biocida (THT ili tris-hidroksietil heksahidro-1, 3, 5 triacina) a da nisu podešeni toksikološki rezultati koji bi ovo opravdali. Rezultat je samo povećanje troškova za krajnje korisnike.
- Paušalne odredbe za nove maksimalne vrijednosti u atmosferi na radnom mjestu (MAK vrijednosti) nemaju uvijek toksikološko-medicinska objašnjenja i stvaraju potrebu za investiranjem i dograđivanjem u industriju.
- Primjer pogrešnog pristupa u diskusijama o zaštiti okoliša je nekritično favoriziranje tzv. "prirodnih" materijala. U kemiji nema podjele na prirodne i umjetne materijale, a obje grupe mogu biti manje ili više štetne za okoliš.
- Nije sporno da je potrebno planirati i predviđati postupanje unaprijed da bi se izbjeglo zagađenje okoliša i radnog prostora. Međutim, velik dio krivo usmjerenih događaja ima uzrok u zlporabi načela neštetnog uklanjanja.
- U većini diskusija o zaštiti okoliša ili radne sredine u donošenju odluka, načelo sumnje i provjere uvjeta i mogućnosti zamjenjuje načelo obveze uklanjanja. U mnogim slučajevima dovoljno je da utjecajne političke grupe, zainteresirani pojedinci ili mediji na temelju prvih i često spornih hipoteza ciljano iznose sumnju da bi doveli

do novih propisa, ograničenja ili graničnih vrijednosti a da se ne predoče općenito priznata znanstvena objašnjenja.

- Krajnje je vrijeme za zaokret prema umjerenoj, izbalansiranoj i nedogmatskoj politici zaštite okoliša i radnog mjesta.

Hrvatska mora uložiti ogromni opravdani rad i napor da u kratkom vremenu uhvati korak s normama razvijene Europe i u ovom području zaštite okoliša i zdravlja ljudi. Odgovorni stručnjaci i državni autoriteti trebaju ozbiljno razmotriti i spomenuta negativna iskustva iz Europe i procjenom sadašnje situacije ocijeniti da li će postojeći zakoni, odredbe i upute negativno djelovati na gospodarstvo i industriju koja već ima dovoljno drugih opterećenja. Nekritično prihvaćanje i preuzimanje kriterija bez uzimanja u obzir specifičnih okolnosti naše sredine može neprihvatljivo povećati troškove poslovanja i još više umanjiti našu ionako ograničenu konkurentnost.

Gost urednik

Robert Mandaković

Dear Readers,

The round table discussion held at the recent symposium Lubricants 2003 was oriented towards environmental protection issues, with a special attention to the effects of legal regulations, as well as restrictions, limit values and prohibitions introduced through regulations and acts. While considering the issues in question, we must by all means start from the fact that all our efforts, as well as reasonable investments, should be directed towards maintaining a clean and healthy environment.

Experiences from the foreign, as well as practice in this country, show that we are faced with many examples of irrational, inefficient, and even unreasonable exaggeration, if not even bidding of the respective criteria requirements and values. There are examples showing that the new regulations of restrictions, prohibitions and limit values do not always lead to increased environmental and occupational surroundings protection. They also slow down development. It is a known fact not only in Europe and Croatia that certain provisions and acts show their weak points and drawbacks in practice. Let me mention only some conclusions and considerations, which are also true of Croatia. This concerns:

- Non-critical and dogmatic transfer of requirements for fast biodegradable water-miscible metalworking fluids. These requirements are noxious and contradict the regulation on waste minimization.

- National environmental provisions and legal regulations regarding water-threatening substances may be and are counterproductive. Giving advantage to fast biodegradable metalworking fluids results in increased volumes of used emulsion and costs.
- EC guideline for biocides is an excellent example of an unsuitable provision. It is just to doubt that such an effort will bring any kind of benefit in health and environmental advancement. Namely, the provision has been set to limit a known and proven biocide (THT or tris-hydroxiethyl hexahydro-1, 3, 5 triacine), without adjusting toxicological results that would justify this. The only result is cost increase for endusers.
- Occasional provisions for new MWC values do not always have toxicological-medical explanations, creating the needs for investment and completion in the industry.
- An example of wrong approach to environmental protection discussions is the uncritical favouring of the so called "natural" materials. In chemistry, there is no division on natural and artificial materials, while both these groups may be more or less environmentally harmful.
- It is not disputable that one must plan ahead in order to avoid environmental and workspace pollution. However, many wrong moves are caused by the misuse of the principle of unarmful removal.
- In most discussions on environmental or workplace surroundings protection, when making decisions, the principle of doubt and checking of conditions and possibilities is replaced by the principle of obligatory removal. In many cases, it is sufficient that influential political groups, interested individuals or media - based on initial and often questionable hypotheses - express a doubt on purpose in order to bring about new regulations, limitations or limit values, without presenting generally accepted scientific explanations.
- It is high time to turn towards a moderate, balanced and non-dogmatic environmental and workplace protection policy.

Croatia must do a lot in order to quickly catch up with the standards of developed Europe in this area of environmental protection and human health as well. Competent experts and state authorities must seriously consider also the aforementioned negative European experiences and - by estimating the existing situation - judge whether the existing laws, provisions and instructions shall bear a negative impact on the otherwise burdened economy and industry. Uncritical adoption of criteria without taking into account specific circumstances in this country may unacceptably increase business making costs and furtherly reduce our already limited competitiveness.

Guest Editor
Robert Mandaković